במרחב

מצרים

כשר נגד הגואל

אזרחי קהיר התרגלו לראות אלפי חיילים ברחובות העיר: במיסדרים חגיגיים, בעמדות אסטרטגיות בשעות חירום, עורכים חיפושים בשווקים במסגרת פעולות הצבא נגד השוק השחור. השבוע ראו אותם בפעולה חדשה: גירוד כרוזים שהודבקו בחשכת ליל על קירות העיר.

המידעות הודבקו בעילום שם, הכריזו כי התקפתו האחרונה של מוחמד נגיב על מנהיגי האופוזיציה באה כדי להסית את דעת הקהל מן העובדה שמשטרו לא הצליח להגשים אף את מהבטחותיו המפוצצות.

שלושה ימים לאחר מכן באה ההודעה על הרכבת בית משפט צבאי מיוחד לדון בקשר שנתגלה נגד בטחון המדינה. כאב בית הדין ישב קצין תעופה צעיר (35), משופם. איש לא העמיד פנים כאילו עבד אל־לטיף בוגדדי הוא איש משפט מנוסה, שידע לנהל משפט כה חשוב. אולם העובדה שהקצין הצעיר הוא אחד מ־11 חברי מועצת ההפיכה, המחזיקה את השלטון בידיה, השתיקה כל ביקורת.

רק רשיון אחד. משפט זה, אשר אליו יובאו עשרות מחברי הוופד, שם קץ לירח הדבש הממושך שהיה קיים בין המשטר החדש לבין המפלגות הישנות. משך 13 החודשים שעברו מאז ההפיכה, נמנעו מדינאי המשטר הישן מכל פעולה, מלבד כמה נאומי שבח והלל לנגיב. הם הבינו כי המשטר החדש רכב על גל של התלהבות עממית אדירה וכי לא כדאי לאיש להתקיפו. הם הצניעו את עצמם, חיכו להזדמנות לפעול.

בתחילת השבוע נראה כי חשבו שהגיע הזמן. הסימן הראשון להתעוררות בא לפני שלושה שבועות, כאשר כמה מנהיגים ביקשו לערוך אסיפות פומביות לכבוד יום מותו של סעד זגלול, מנהיג המאבק לעצמאות נגד האנגלים אחרי מלחמת העולם הראשונה. איש אחד בלבד קיבל את הרשות: מכרם עבייד, איש הוופד, שרב עם מוסטפה אל־נחאס, עזב את המפלגה.

האישור ניתן לעבייד משני טעמים: הוא אינו גורם שיכול להזיק למשטר; בהיותו קופטי, יקרב את בני עדתו לנגיב.

הגנה זחירה. היתה זו רק התחלה של התעוררות. נגיב לא נתן לה להתפתח. שר התעמולה שלו, סלאם סאלח, הודיע כי נתגלה קשר בין בוגדים לבין מעצמה זרה. את הבוגדים תיאר ככבני האצולה המושחתת, הרוצים להפיל את משטר נגיב הגואל.

עוד לפני התחלת המשפט דיברה התביעה רק על בגידה ומזימות; אנשי ההגנה ניסו להוכיח כי לא היה כדבר הזה. אולם הם נמנעו מלהשמיע את טענותיהם התאמיתיות: שהממשלה עצרה את האנשים מרוב עצבנותה, בחששה פן יצליחו ללבות נגדה את רגשות אי־הסיפוק המהלכים עתה בקרב ההמונים.

כעורכי־דין זהירים, נמנעו הסנגורים מלדבר על כך. הם חששו שמא יחליט שר התעמולה כי השתתפו בקשר נגד המדינה.

איראן

מבוקש: שר חוץ

כבר למחרת תפיסת השלטון על־ידי גנרל פאזוללה זאהדי נראה כי הודעתו של קריין רדיו טהראן, על מותו של חוסיין פאטמי, היתה מוגזמת במקצת. הקריין, אשר השכי הגו מכריז הכרזה היסטורית, תיאר בדרמטיות רבה את השתלשלות העניינים, סיפר כיצד נקרע פאטמי, שר ההוץ של מוסאדק, לגזרים, על־ידי המון מלוכני נסער.

אולם משנרגעו הרוחות וגוויות ההרוגים נאספו, לא נמצא ביניהן אף לא גזרה אחת של פאטמי. הדבר נראה חשוד. דובר הממשלה הביע את דעתו כי פאטמי הצליח להמלט. בהתחלת השבוע, הוכח כי צדק הדובר: פאטמי ביקש, וקיבל, זכות מקלט במצרים.

התקרבות לערבים. מיד שיגרה ממשלת איראן מחאה חריפה לקהיר, תבעה את החזרת השר לשעבר. היא גם פנתה לממשלות סוריה והלבנון, התלוננה על כי אנשי הסגל הדיפלומטי שלהן סייעו לפאטמי להסתתר ולברוח, לפי עדויות שנאספו על־ידי הבולשת. פנה פאטמי, מיד עם הופיע יחידות הצבא המלוכני ברחובות הבירה, לבנין הסגרירות הסורית.

שגריר סוריה בטהראן, יחד עם פקידי הגבוהים, הכיר את פאטמי היטב. כאשר ניתק מוסאדק את יחסיו עם בריטניה, הוטל על פאטמי להתקרב לגוש הערבי, לגבשו לשם פעולה אוהדת באו"ם ובשוקי הנפט.

הערבים אמנם השמיעו כמה נאומי אהדה פושרים. אולם כמדינות החיות במידה לא־מבוטלת מתפוקת הנפט שלהן, לא היו מעוניינות בהסדרת הבעייה האיראנית, שהיתה מזרימה מיליוני טונות של נפט לשוק. לעומת זאת, התהדקו היחסים האישיים בין פאטמי לבין המדינאים הערביים, נקשרו ביניהם קשרי ידידות.

ידידות זו היא שהצילה את חייו של פאטמי. היא גם החזירה ליחסים האיראנים־ערביים את המתיחות שמוסאדק הצליח להפיג.

התכשיטים נגנבו. התביעה האיראנית להחזרת פאטמי לא היוותה כל חדוש ביחסי שתי הארצות. עוד בשנת 1945 פנה השאח לפארוק שישלח את ארן אביו, ריזא שאח *, לטהראן. אך פארוק סירב: כל זמן שהשאח לא יסכים לתת גט לאשתו, פאוזיה, אחותו של פארוק שעזבה את בעלה וחיה עם אחיה בקהיר, לא ירשה את משלוח הארון.

רק בשנת 1949 הסכים השאח לתת את הגט המבוקש. לפאוזיה הוחזרה הזכות להתחתן מחדש, לאיראן הוחזר ארונו של השאח.

אך בזה לא נסתיים העניין. כאשר נפתח הארון בטהראן, התברר כי הוצאו ממנו חרב השאח המנוח, משובצת היהלומים, ושני אותות כבוד יקרי־ערך. השאח פנה מיד לפארוק, אולם מלך מצרים השיב בתרעומת כי אין הוא גונב קברים, לא נגע בתכשיטים.

מאותו זמן שררה שנאה גלויה בין שתי הארצות. כאשר גורש פארוק על־ידי מוחמד נגיב, נפתחו חדריו, אוצרות ארמונותיו הוצגו לראווה לעיני העם. בין האוצרות: חרב השאח ושני האותות.

השאח רמז לנגיב כי היה רוצה לקבל את הרכוש השדוד. אולם מוסאדק הסכים עם ממשלת מצרים כי אי־אפשר לנגוע בו עד אשר לא יוכרע סופית מה יהיה גורל כל רכושו של פארוק.

לא כדאי להסתבך. היתה זו הבקשה האחרונה שהוגשה למצרים — עד אשר נתגלה כי פאטמי ברח לשם. אמנם אין הוא נכס יקר־ערך, אולם חצר השאח אינה שרוייה בהלך־רוח ותרגי כלפי מצרים.

ממשלת נגיב, שהיתה עסוקה בעניינים חשובים יותר (ראה לעיל) הודיעה כי אין לה כל כוונה להסתבך בסיכסוך דיפלומטי: פאטמי נמצא במצרים רק באופן זמני. בימים הקרובים יצא לארץ אחרת, להשתקע בה.

* שהוגשה בשנת 1941 על־ידי הבריטים לדרום־אפריקה. הוא מת שם ב־1944, ארונו נשלח לאיראן, עוכב בקהיר, על־פי פקודת פארוק.

דמות הדיקטציה בעלון תעמולה מצרי
הצבא מגרד

תשבץ אסטרונומי

מאת הקורא מרדכי וייספיש, ירושלים

מאוזן: 1. ממנו צופים אל הכוכבים; 4. תופעה לילית, אך לא בשמים, כי אם בשינה. 8. אבן קשה ביותר; 10. כזה היה גלליאו באסטרונומיה; 12. מצוי בעיר ומצוי בחיי"ר; 13. כוכב ואלהים; 16. גבוה; 17. במקום, שלמ"ש תנ"כי; 19. הוא יעשה מה שלא יעשה השכל; 20. תופעה אקלימית קיצית; 21. הפסוק האחרון בפרק תנ"כי זה הוא "אין שלום, אמר אלוהי, לרשעים"; 23. חלק הבית הקרוב ביותר לכוכבים; 24. שכבה מעל כדור הארץ, המחזירה גלי רדיו; 26. מסתיר כוכבים; 27. מטבע מרחבי; 29. עליה עבדו לכוכבים בימים קדומים; 31. על זה ועל טעם אין מתווכחים; 33. עיר משחקי המזל בארצות־הברית; 35. פרק תהלים המספר על תפלת דוד "בשלוח שאול וישמרו את הבית להמיתו"; 36. שם כולל לקבוצת כוכבים סביב מרכזם; 38. גם כן, בראשי תיבות; 39. אסטרונום אנגלי, ממוצא גרמני, בעל שם יהודי; 41. תואר שם ההולם, לרוב, נער צעיר; 43. חטיבת פלמ"ח שבתגיה מופיעים כוכבים; 44. אחד מכוכבי הלכת.

מאונך: 1. כיוון זריחת השמש; 2. מתוה על הארץ בשעת ליקוי חמה; 3. נחש ארסי; 5. מגנינה; 6. היתד התשבצית; 7. תפקיד זה ממלא הקוטב כלפי כדור הארץ; 8. צריף בתערוכה; 9. בשכבה זו מתגנשים המטאורים המתקרבים לכדור הארץ; 11. יהודי, גדול חכמי ספרד; 14. צבע החמה; 15. הברה יוצרת שמות עצם עבריים; 18. הארץ נמצאת תמיד במצב זה; 20. אבן בוושינגטון; 22. בקצה כוכב שביט; 23. שנות חיים; 25. היא משפיעה על גאות ושפל המים; 28. מצוי בשמים ועל כתפו של מפקח ראשון במשטרה; 30. אליה קולע החץ; 31. לא טוב וידיד 32. קיצורו הפרלמנטרי של העולם הזה 34. אניית נוסעים ישראלית וקיבוץ; 36. הירח במחצית החודש; 37. שנת השבת המשמורה בארץ־ישראל; 40. חבר הממשלה; 42. בגוג ובעוג.

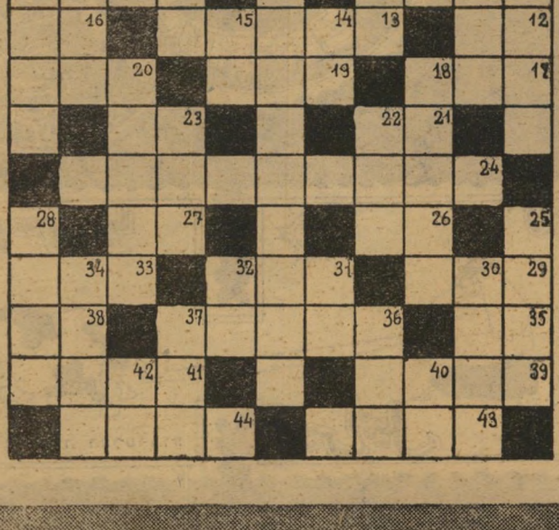

פרסי ספרים לפותרי תשבץ ידיעות:
יוסף ירדן — תימורים, דאר נהלל.
משה פורט — תל־אביב, שדרות נורדוי 10.
איתמן פלאי — ירושלים, רחוב דורות ראשונים.

תיקון טעות: בשבוע שעבר נשמטה השורה השניה של "מאונן" בתשבץ חציענק. הריהי כאן:
9. במרכז פני האדם. 11 מין תספורת. 14 דורון, או אחד ממוסדות ההגנה.